

SPOLEČNOST
■ PRO KREATIVITU
VE VZDĚLÁVÁNÍ

praha12

JAKÝ DOPAD MÁ UČENÍ UMĚNÍM?

VÝSLEDKY EVALUACE PILOTNÍHO PROGRAMU
KREATIVNÍ PARTNERSTVÍ PRO ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI

ÚNOR 2015

ZHOTOVILA

Bc. Kristina Němcová – Maastricht University

EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND
PRAHA & EU: INVESTUJEME DO VAŠÍ
BUDOUCNOSTI

1. ÚVOD

Tento dokument poskytuje souhrn dopadů pilotního projektu Kreativního partnerství pro rovné příležitosti CZ.2.17/3.1.00/36189, jež realizovala Společnost pro kreativitu ve vzdělávání, o.p.s. ve spolupráci s Městskou částí Praha 12 na 3 základních školách od července 2013 do února 2015. Projekt byl podpořen finančními prostředky z Evropského sociálního fondu a rozpočtu Hlavního města Praha v rámci Operačního programu Praha – Adaptabilita.

HISTORIE PROGRAMU KREATIVNÍ PARTNERSTVÍ

Projekt Kreativní partnerství pro rovné příležitosti vychází z programu Creative Partnerships (www.creative-partnerships.com), který vznikl v roce 2002 v Anglii, kde byl realizován na školách až do roku 2012. Jednalo se o vládkový program kreativních vzdělávacích metod v Anglii, jež vytvářel a podporoval dlouhodobá partnerství mezi školami a umělci, s cílem inspirovat žáky a pedagogy, prosazovat otevřené prostředí a využívat potenciál kreativních metod na školách. Program v Anglii pracoval s více než 1 milionem dětí a 90 000 pedagogy při realizaci 8 000 projektů. Během desetileté realizace programu na anglických školách se prokázaly významné dopady strukturované spolupráce umělců s pedagogy ve výuce.

Přípravy implementace programu do škol v České republice začaly již v roce 2009. V následujícím roce vznikla Společnost pro kreativitu ve vzdělávání, která se dlouhodobě věnovala představování programu odborné veřejnosti v České republice a přípravám jeho realizace. Součástí těchto příprav byly i tzv. kulaté stoly, na nichž se partnersky podílela i Městská část Praha 12. V návaznosti na tuto spolupráci byl v partnerství s Městskou částí Praha 12 vytvořen projekt Kreativní partnerství pro rovné příležitosti podpořený Operačním programem Praha – Adaptabilita.

Projekt Strom času – od kořenů ke koruně středověku,
Základní škola prof. Švejcara

2. KREATIVNÍ PARTNERSTVÍ PRO ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI

Společnost pro kreativitu ve vzdělávání v partnerství s Městskou částí Praha 12 zahájila od 1. července 2013 projekt Kreativní partnerství pro rovné příležitosti. Tento pilotní projekt se zaměřil na adaptaci programu Creative Partnerships do českého prostředí a zároveň na podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, jejich individuální profilaci, úspěšnost a motivaci ke vzdělávání i profesní a vzdělávací ambice.

Projekt byl realizován na 3 základních školách zřizovaných MČ Praha 12:

- Základní a mateřská škola ANGEL v Praze 12
- Základní a mateřská škola Na Beránku v Praze 12
- Základní škola profesora Švejcara

Na těchto školách s pedagogy spolupracovali umělci a vytvářeli kreativní pojetí vyučovacích hodin tak, aby podpořili a rozvíjeli žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, přičemž se do projektu zapojili všichni žáci ve třídě. Program probíhal během běžného školního dne jako součást vyučování.

Celkem se do projektu zapojilo 7 tříd. Všechny třídní projekty se soustředily na hledání vhodných způsobů individuální podpory žáků se SVP a zlepšení jejich vztahu ke vzdělávání, jejich motivace k učení a rozvoji klíčových kompetencí. Projekty probíhaly v inkluzivních kolektivech tříd, a proto měly dopad i na ostatní žáky ve třídě. Projekty dále pozitivně ovlivnily změnu klimatu tříd a podpořily budování dobrých vztahů mezi žáky, včetně začlenění žáků se SVP do třídních kolektivů. Každá třída měla stanovený specifický cíl projektu, pracovala v odlišných předmětech a s umělcem (nebo umělci) z různých uměleckých oborů.

Projekt Strom času –
od kořenů ke koruně středověku,
Základní škola prof. Švejcara

STRUČNÝ POPIS PROJEKTŮ A VYTYČENÝCH CÍLŮ

Jak zním?

(hluk, nesoustředěnost a začlenění nových žáků do kolektivu)

Jak zním?

(hluk, nesoustředěnost a začlenění nových žáků do kolektivu)

Gotika ve mně

(nízká sebedůvěra žáků a jejich rozdílná vyspělost, demotivovanost v předmětu Dějepis)

Rok na vsi

(respekt k ostatním, vzájemné naslouchání, samostatnost)

4. a 5. třída ZŠ Angel

PRVNÍ POLOLETÍ – Jak zním?

(hluk, nesoustředěnost a začlenění nových žáků do kolektivu)

Cílem třídního projektu bylo efektivně zapojit žáky se SVP do výuky a najít způsob, jak žáky co nejlépe motivovat k respektu a vzájemnému naslouchání si a také najít styl výuky, při němž si žáci uchovávají získané znalosti a zkušenosti pro každodenní život. Projekt probíhal v rámci oblasti Člověk a jeho svět - tedy v zeměpisu, dějepisu, přírodovědě i výtvarné výchově a kombinoval témata lidského těla – anatomie, architektury, dějepisu a přírodovědy. Třída spolupracovala se sochařkou Annou Litvanovou.

DRUHÉ POLOLETÍ – Jak zním?

(hluk, nesoustředěnost a začlenění nových žáků do kolektivu)

Třída pokračovala v sochařském projektu „Jak zním“. Během sochařských dílen byl tematizován předmět Člověk a jeho svět a nově také český jazyk a informatika. Projekt kombinoval práce v terénu, například návštěvu hospitalu Kuks a prohlídku zdejších soch Neřestí a Ctností či pozorování charakteru zvířat v ZOO, s prací ve škole. Žáci vytvářeli sochy sebe samých a v roli urbanistů také vlastní města. Finálním výstupem projektu byla výstava skládající se ze soch a instalací.

7. a 8. třída ZŠ Angel

PRVNÍ POLOLETÍ – Gotika ve mně

(nízká sebedůvěra žáků a jejich rozdílná vyspělost, demotivovanost v předmětu Dějepis)

Cílem třídního projektu bylo, aby žáci získali pozitivní vztah k předmětu Dějepis s důrazem na individuální přístup k žákům se SVP a také podpora začlenění žáků se SVP do třídního kolektivu. Projekt se zaměřil na téma českého středověku – gotiky. Spolupráce probíhala s filmařem-animátorem Matějem Smetanou.

DRUHÉ POLOLETÍ – Rok na vsi

(respekt k ostatním, vzájemné naslouchání, samostatnost)

V dalším pololetí pokračovala třída ve spolupráci s filmařem-animátorem Matějem Smetanou. Projekt probíhal v předmětu český jazyk a jeho hlavním cílem bylo motivovat žáky, s důrazem na žáky se SVP, k respektu, vzájemnému naslouchání si a samostatnému efektivnímu učení. Obsahově se projekt zaměřil na národní obrození. Výstupem projektu byl film s názvem „12 měsíců čili rok“, který obsahoval hrané části, loutkohru i animace.

2. a 3. třída ZŠ Na Beránku

OKAmžik

(sebevědomí, schopnost se otevřít a prezentovat, zlepšení vztahů mezi dětmi – spolupráce, komunikace)

PRVNÍ POLOLETÍ – OKAmžik

(sebevědomí, schopnost se otevřít a prezentovat, zlepšení vztahů mezi dětmi - spolupráce, komunikace)

Druhá třída ZŠ Na Beránku se v projektu zaměřila na individuální podporu žáků se SVP a to zejména na zvýšení sebevědomí žáků, zlepšení jejich schopnosti otevřít se, projevit se, předvést se a prezentovat se. Projekt měl zlepšit vztahy mezi dětmi (spolupráci a toleranci) a probíhal v předmětech český jazyk, tělesná výchova, prvouka. Na rozvíjení témat času a lidského těla s třídou spolupracovaly tanečnice Jana Novorytová a Bára Látalová. Finální prezentace projektu proběhla ve škole a také v rámci festivalu Tanec dětem v divadle Ponec.

Cesta za pokladem Honga Honga

(zlepšení orientace v okolí i v cizím prostředí, hlubší pochopení učiva)

DRUHÉ POLOLETÍ – Cesta za pokladem Honga Honga

(zlepšení orientace v okolí v cizím prostředí, hlubší pochopení učiva)

Cílem tohoto projektu bylo zlepšit orientaci žáků, s důrazem na individuální podporu žáků se SVP, v bezprostředním okolí školy i v pro ně zcela cizím prostředí. Projekt měl pomoci tomu, aby žáci lépe a hlouběji chápali učivo, které se k nim dostávalo skrze metodu přímých zážitků. Projekt probíhal v rámci předmětů prvouka, český jazyk a výtvarná výchova, s třídou spolupracovala Michaela Dašková věnující se vizuálnímu konceptuálnímu umění. Během projektu žáci objevovali svět map a světových stran, učili se orientovat v prostředí a vytvářeli mapy skutečných i vlastních světů. Finální prezentace spočívala v přípravě „bojovky“ hledání ztraceného pokladu, kterou žáci připravili pro rodiče a samotní ji vedli.

Partnerství na jevišti

(inkluze, nabídnutí netradičního zážitku vedoucího k lepší spolupráci a vzájemnému poznávání)

7. a 8. třída ZŠ Na Beránku

PRVNÍ POLOLETÍ – Partnerství na jevišti

(inkluze, nabídnutí netradičního zážitku vedoucího k lepší spolupráci a vzájemnému poznávání)

Cílem třídního projektu byla podpora žáků se SVP, rozvoj sociálních kompetencí žáků a zlepšení schopnosti veřejně vystupovat. Dále si projekt kladl za cíl prohloubení vztahů žáků ve třídě a jejich vedení k zodpovědnosti za vlastní učení. Projekt probíhal v předmětech výtvarná výchova, občanská výchova, informační a komunikační výchova. Žáci spolupracovali s herečkou a divadelní autorkou Evou Čechovou na divadelním představení – improvizacích.

Divadelní tržiště

(sociální kompetence, propojení teorie s praxí, zvýšení sebevědomí žáků, schopnost veřejně vystupovat a soustředit se)

DRUHÉ POLOLETÍ – Divadelní tržiště

(sociální kompetence, propojení teorie s praxí, zvýšení sebevědomí žáků, schopnost veřejně vystupovat a soustředit se)

Cílem projektu bylo rozvíjet sociální kompetence žáků s důrazem na žáky se SVP a propojit teorii s praxí. Dalším cílem bylo zvýšení sebevědomí žáků, zlepšení jejich schopnosti veřejně vystupovat, soustředit se, spolupracovat a nést zodpovědnost za vlastní vzdělání. Tématicky se projekt zaměřil na období romantismu v oborech dějepis, literatura, výtvarné umění, hudba, věda a technika. Třída spolupracovala s herečkou a divadelní autorkou Evou Čechovou a divadelní autorkou Erikou Merjavou. Finálním výstupem projektu bylo divadelní tržiště na způsob středověkého mansionového divadla.

4. a 5 třída ZŠ prof. Švejcara

Strom času

(samostatné a diverzifikované řešení úkolů, angažovanost)

Dobyvatelé Evropy

(samostatnost žáků, schopnost prezentace názorů a postojů, kritické myšlení, práce v kolektivu a sociální kompetence)

PRVNÍ POLOLETÍ – Strom času – od kořenů ke koruně středověku (samostatné a diverzifikované řešení úkolů, angažovanost)

Ve 4. třídě ZŠ Prof. Švejcara byla hlavní tématem podpora žáků se SVP v samostatném a diverzifikovaném řešení zadaných úkolů přes optiku různých druhů výtvarného umění a moderních technologií. Projekt probíhal v předmětech Člověk a jeho svět, výtvarné výchově a vlastivědě. Ve spolupráci s výtvarnou umělkyní Helenou Blaškovou a fotografkou Lucii Šarkadyovou vytvářeli žáci multimediální instalaci mapující rodokmen Karla IV., dále byl vytvořen STROM ČASU, který reprezentoval jednotlivá časová období, příběhy, slohy, významné osobnosti atd.

DRUHÉ POLOLETÍ – Dobyvatelé Evropy

(samostatnost žáků, schopnost prezentace názorů a postojů, kritické myšlení, práce v kolektivu a sociální kompetence)

Projekt měl za cíl rozvíjet samostatnost žáků s důrazem na žáky se SVP, jejich schopnost prezentovat své názory a postoje, rozhodovat se a kriticky myslet. Zároveň také stimuloval společnou práci v kolektivu a sociální i komunikativní dovednosti. Ve spolupráci s třídou pokračovala výtvarná umělkyně Helena Blašková. Projekt probíhal v zeměpisné části předmětu Člověk a jeho svět a ve výtvarné výchově, tematicky zaměřený na země Evropy. Výstupem byly kaširované 3D modely evropských zemí a další výtvarné výstupy jako modely (pohoří, nížiny a řeky) či sochy budoucnosti evropských měst.

<http://www.crea-edu.cz/fotogalerie/zaci-4b-zs-prof-svejcara-vytvorili-stromostroj-casu>

6. a 7. třída ZŠ prof. Švejcara

Expedice GAYA 2014

(vyrovnání sociálního klimatu třídy, pomoc při zpracování a učení se látce náročná na představivost)

Zombie bus tour

(spolupráce, ohleduplnost, respekt, integrace žáků se SVP)

PRVNÍ POLOLETÍ – Expedice GAYA 2014

(vyrovnání sociálního klimatu třídy, pomoc při zpracování a učení se látce náročná na představivost)

Cílem projektu bylo podpoření vnitřní motivace žáků k učení a k dalšímu vzdělávání, s důrazem na žáky se SVP, a zlepšení spolupráce žáků v kolektivu. Projekt probíhal v předmětu zeměpis, který je v tomto ročníku náročný na představivost, s přesahem do přírodopisu, občanské výchovy a výtvarné výchovy. Tématem projektu byly sféry planety Země, které žáci zpracovali při vytváření filmu ve spolupráci s animátorkou-scénáristkou Annou Krtičkovou a fotografkou Veronikou Daňhelovou.

DRUHÉ POLOLETÍ – Zombie bus tour

(spolupráce, ohleduplnost, respekt, integrace žáků se SVP)

Práce ve třídě pokračovala se zaměřením na lepší spolupráci žáků ve třídě, vzájemnou ohleduplnost a respekt k odlišnostem jednotlivců, dále na rozvoj vnitřní motivace žáků k učení a především na integraci žáků se SVP. Projekt probíhal v zeměpise s přesahem do informačních technologií, výtvarné výchovy, hudební výchovy a občanské nauky. Tématem byla Afrika. Třída pokračovala ve spolupráci s fotografkou Veronikou Daňhelovou a animátorkou-scénáristkou Annou Krtičkovou. Finální výstup projektu představovala cesta po Africe, kterou ve škole pro turisty (rodiče a další žáky školy) připravila cestovní kancelář (třída).

Chemie-biologie-komedie

(prostor pro individuální názory, zlepšení disciplíny a vytrvalosti, posílení vzájemné spolupráce)

Chemie ve službách

(odpovědnost, týmová práce, respekt)

8. a 9. třída ZŠ prof. Švejcara

PRVNÍ POLOLETÍ – Chemie-biologie-komedie

(prostor pro individuální názory, zlepšení disciplíny a vytrvalosti, posílení vzájemné spolupráce)

V 8. třídě ZŠ Prof. Švejcara měl projekt podpořit samostatnost žáků se SVP, jejich vytrvalost, disciplínu a dosahování stanovených cílů a také celkově zlepšit spolupráci žáků ve třídě. Projekt probíhal v předmětech biologie a chemie, kdy žáci vytvářeli představení za využití fyzického divadla s prvky nového cirkusu, tance, černého divadla a stínohry pod vedením umělkyně Kateřiny Klusákové.

DRUHÉ POLOLETÍ – Chemie ve službách

(odpovědnost, týmová práce, respekt)

Projekt se zaměřil na rozvíjení odpovědnosti, týmové práce žáků a respektu k různosti názorů s důrazem na individuální podporu žáků se SVP. Žáci pracovali na úkolech, které souviseli s plánováním procesů v obecném měřítku, vyhledáváním, tříděním a kritickým posuzováním informací, operováním obecně užívanými pojmy a porozuměním rozličným souvislostem v chemii. Projekt probíhal v chemii a výtvarné výchově. Do spolupráce se opět zapojila akrobatka Kateřina Klusáková a také výtvarná umělkyně Helena Blašková. Výstup projektu představoval třídní časopis.

3. DOPADY NA ŽÁKY

Pilotní projekt prokázal výrazné změny v chování žáků i zásadní dopad na zapojené učitele a umělce. Učitelé zaznamenali například větší motivaci a angažovanost žáků, zvýšení zájmu o předmět, v němž projekt probíhal, a vyšší sebevědomí zejména u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, na něž byl projekt zacílen.

Projekt si kladl za cíl jednak lepší začlenění žáků se SVP do kolektivu, dále rozvoj klíčových kompetencí a kreativního myšlení (popsané schopností představivosti, zvědavosti, vytrvalosti, smyslu pro spolupráci a disciplíny) a práci se specifickými dílčími problémy, které byly individuálně identifikovány v každé třídě, jak již bylo popsáno v předchozí části. Přestože byl projekt zaměřen na žáky se SVP, dopad byl zaznamenán u většiny zapojených žáků. Změnu reflektovali jak učitelé, tak i samotní žáci.

Hlavní obava učitelů, že projekt naruší výuku a nestihne se probírat všechno učivo, se nenaplnila. Naopak začlenění uměleckých aktivit do výuky žáky vedlo k **větší motivaci a zájmu o předmět** a učitelé pozorovali nejen **zlepšení známek v předmětu**, ale hlavně zvýšenou **angažovanost během hodin**.

Kreativita žáků se rozvíjela primárně seznámením se s novými uměleckými technikami a nalezením nové cesty využití technik již vyzkoušených. Následně kreativitu rozvíjely podle učitelů také zkušenosti s vytvářením a prezentováním vlastních výtvorů i různorodých názorů. Díky projektu se žáci seznámili se zcela **novým způsobem získávání informací, konceptuálním uvažováním a naučili se kolektivně spolupracovat**.

Změna v myšlení se projevila i u mladších dětí ze 3. třídy ZŠ Na Beránku. Podle třídní učitelky děti přemýšlely o tom, co dělají a jak by to šlo udělat jinak, přicházely s nápady a diskutovaly je. V průběhu projektu se nebály projevit svůj názor a ocenit práci jiného žáka, nebo mu poradit, což třídní učitelka považuje za zásadní posun.

Při zpětném hodnocení byli žáci překvapeni vlastní kreativitou a tím, co v sobě během aktivit v rámci projektu objevili.

V případě větší **motivace** žáků a **zvýšení zájmu o předmět** se změna netýkala pouze těch předmětů, v nichž byly projekty realizovány, ale byla podle učitelů přenášena i do dalších předmětů. Žáci se více angažovali, byli aktivní, samostatně si vyhledávali další informace a předměty je bavily. Díky projektu se vyučovaný předmět stal u některých žáků jejich oblíbeným, ač je dříve hodnotili negativně.

Učitelka v 5. třídě na ZŠ Prof. Švejcara popisuje, že se žáci o vyučované téma mnohem více zajímali a někteří si doma předem pročítali další kapitoly v učebnici nebo vyhledávali informace na internetu. O hodinách byli aktivní, hodně se hlásili a zajímali se o podrobnosti. Také chtěli ukázat, kolik toho o učivu sami vědí. V několika případech došlo i ke zlepšení známek oproti minulému pololetí. Změn v chování žáků - větší angažovanosti a energie - si všimla i třídní učitelka této třídy, **ke zlepšení a motivaci došlo tedy i v jiných předmětech**. Velký posun zaznamenala v motivaci dívka se SVP, která ještě před začátkem projektu chodila do školy s nechutí, v průběhu projektu však její rodiče zaznamenali výraznou změnu, jelikož dívka chtěla jít do školy v den projektu, i když byla nemocná.

Sebevědomí pomohlo zvýšit žákům podle učitelů a umělců několik okolností, například závěrečná vystoupení a prezentace. V prvním pololetí ZŠ Na Beránku prezentovala taneční a improvizáční představení v Divadle Ponec, na jiných školách probíhaly závěrečné vernisáže a prezentace díla přímo ve školách v obou projektových pololetích. Druhým bodem, který měl dopad na sebevědomí žáků, je **více vyhovující forma výuky**, díky níž měl **každý žák šanci vyniknout**. **Pocit úspěšnosti** dodal některým žákům sebevědomí, a proto se nyní již nebojí zapojovat i do aktivit, které pro ně předtím byly stresující.

Jako příklad posunu v sebevědomí žáků zapojených do projektu můžeme uvést situaci během závěrečné prezentace 7. třídy ZŠ Na Beránku v divadle Ponec. Během vystoupení se jeden z žáků se SVP sám z vlastní iniciativy a k překvapení všech stal moderátorem večera, další dívka se SVP, která se původně vystoupení zúčastnit vůbec nechtěla, byla nakonec z účinkování zcela nadšená.

Příklad vlivu vyhovující formy výuky na sebevědomí žáka dokládá také další třídní učitel:

Dívka v komplikované sociální a školní situaci, se slabým prospěchem a neurčitou pozicí ve třídě se v projektu, který nebyl striktně postavený na znalostech, realizovala velmi ochotně a patřila ke skupině „tahounů“, kteří byli schopni zaúkolovat i jinak samostatně obtížně pracující chlapce. Tím si výrazně zvedla sebevědomí, což se poté pozitivně projevilo i na vztahu vůči třídě, učitelům a jejímu okolí.
(Ondřej Lněnička, učitel 9. třídy ZŠ prof. Švejcara)

Společně se zvýšeným sebevědomím se projevilo i zlepšení na poli **prezentace** a schopnosti vyjádření svého názoru. Učitelka 7. třídy hodnotí tento proces:

„Žáci přijali novou výzvu. Přímý živý projev před publikem pro ně byl zpočátku velmi těžkým úkolem a neměli s ním až tak velké zkušenosti. Výrazně aktivně procvičovali svoje komunikační schopnosti a všechny klíčové kompetence.“
(Helena Čechová, učitelka 7. třídy ZŠ prof. Švejcara)

Ve všech třídách bylo pozitivně hodnoceno zlepšení **spolupráce** mezi žáky. Žáci o sobě zjistili navzájem nové informace a ukázali se v jiném světle, což je sblížilo, také začali při práci lépe využívat schopností jednotlivců a spolupracovali proto i se spolužáky, s nimiž běžně nepracují. Sami byli překvapeni tím, co jsou schopni zvládnout jako kolektiv i jako jednotlivci.

Změna sociálního klimatu ve třídě úzce souvisí s předcházejícím zlepšením ve spolupráci, vyšším sebevědomím a zviditelněním některých žáků. Většina zapojených učitelů hodnotila proměnu třídy, resp. vyrovnání sociálního klimatu třídy jako jeden ze zásadních dopadů na žáky. Žáci, kteří se ve třídě projevovali jako sociálně slabší, náhle vynikli. Podle učitelů tato změna přetrvává i po skončení třídních projektů.

Proces změny shrnuje ve svém hodnocení i učitel 7. třídy ZŠ Na Beránku. Děti měly možnost poznat více sami sebe a ostatní spolužáky v nestandardních situacích. Při divadelních improvizacích se setkali i ti, kteří spolu normálně nekomunikují. Mohli tak vzájemně více nahlédnout do myšlení druhých a lépe pochopit jejich svět. K tomu i došlo v případě chlapce se SVP, který vždy při improvizaci vymýšlel velice složité konstrukty podléhající přísné logice a nedokázal si jen hrát. Umělkyně jej však oceňovala a i ostatní žáci tento přístup kladně hodnotili slovy: „Teď teprve vidíme, jak to má složité“.
(Michal Hammer, učitel 7. třídy ZŠ Na Beránku)

Dalším důležitým aspektem bylo **propojení probíraného učiva s praktickými aktivitami**, jež látku prohloubily. Projekt také často spojil několik předmětů, což látku ukázalo v jiných souvislostech, a poukázal na důležitost interdisciplinárního přístupu.

Na ZŠ Angel v 8. třídě pracovali žáci v prvním pololetí v dějepisu s dobou středověku a díky aktivitám získali větší vhled do toho, jak se ve středověku žilo. Během projektu se dále seznámili s uměleckými technikami využívanými ve středověku, udělali si štětec z vlastních vlasů nebo malovali na dřevěné desky barvami, které si sami pomocí přírodních pigmentů vytvořili. Dopady na lepší propojení učiva s praxí hodnotila i učitelka 6. třídy ZŠ prof. Švejcara. Dle jejího pozorování se žáci neučili látku pouze nazpaměť, ale o daných věcech přemýšleli a snažili se je vysvětlit prakticky, jako součást života člověka.

U žáků se také projevila větší **samostatnost** při získávání informací, což si projekt kladl za cíl. Tento moment komentuje po druhém pololetí umělkyně v 5. třídě ZŠ Švejcara:

„Nejpozitivnější momenty byly určitě viditelné změny v práci a chování páťáků – nabytá samostatnost, ztráta strachu, uvolnění, radost a jejich zvědavost“
(Helena Blašková, umělkyně)

Společně s větší samostatností se zlepšila také schopnost **diverzifikovaného myšlení**. Žáci přestali kopírovat práci a názory ostatních a začali prezentovat své originální myšlenky.

V několika třídách žáci explicitně při evaluaci nebo v rozhovorech s rodiči zmínili **zlepšení vztahů s učitelem** jako jednu ze změn v rámci projektu a to v důsledku ozvláštnění výuky a větší angažovanosti v daném předmětu.

Projekt Zombie bus tour,
Základní škola prof. Švejcara

4. DOPAD NA UČITELE

Projekt měl pozitivní dopad i na učitele, neboť se během práce s umělci setkali s jiným přístupem k učení a novými technikami. Většina učitelů díky projektu pozitivně hodnotila způsob výuky, který je založený na prožitku žáků. Žáci tak mohli při učení zapojit více smyslů, což mělo kladný dopad na zpracování vyučované látky. Učitelé si tuto zkušenost chtějí přenést do další výuky.

Dále oceňovali **interdisciplinaritu** projektu, protože ve většině tříd došlo k provázání několika předmětů, čímž se naskytla možnost vyučovat téma v širších souvislostech.

Učitelé také pozitivně reflektovali školení, díky němuž se seznámili s různými kreativními technikami a zásadami **kreativního myšlení**, které bylo následně rozvíjeno během práce s umělci.

Jelikož se v případě tohoto projektu jedná o dlouhodobější partnerství, umělci vnesli do tříd **nový pohled na žáky**. Většina učitelů potvrdila, **že rozpoznali ve svých žácích větší kreativní schopnosti a dovednosti** a také pro ně bylo zásadní vidět děti z odlišné perspektivy, protože žáci měli v rámci projektu jiné reakce a vzorce chování. Učitelé tento jev hodnotili jako přidanou hodnotu, nicméně nepřenositelnou do další třídy.

5. DOPAD NA UMĚLCE

Umělci sledovali vliv projektu na jejich schopnost **organizace času**, která se musela podřídit prostředí školy. Také se naučili lépe sestavit a vést hodiny a pochopili důležitost perfektní přípravy na jednotlivá setkání i význam následné reflexe po skončení projektové aktivity.

Dalším faktorem bylo potlačení vlastní kreativity ve prospěch žáků a **přizpůsobení výuky dětem**. V tomto ohledu projekt splnil očekávání a umělci reflektovali změnu ve vedení žáků a schopnosti "ušít" jim aktivity přímo na míru .

V průběhu projektu se zlepšila schopnost **komunikace a spolupráce** umělců jak s dalšími umělci při práci ve dvoučlenných týmech, tak s učiteli a kreativními konzultanty.

6. DOPAD NA PROSTŘEDÍ ŠKOLY

K cílům projektu náleželo nejenom dosažení pozitivních změn u zapojené třídy, pedagogů a umělců, ale v dlouhodobějším měřítku měl také kladně ovlivnit chod celé školy.

ZŠ ANGEL

Ředitelka školy PaedDr. Iva Cichoňová hodnotí projekt jako přínosný pro děti i jejich učitele.

Bezesporu se projekt vyvíjí příznivě i z důvodu, že se podařilo vytvořit spolupracující a tvořivý tým. Každý člen týmu dospělých má svou specifickou roli, společně jsou činnosti konzultovány a hodnoceny. Před každým blokem se týmy pravidelně setkávají a připravují program tak, aby byl smysluplný, pro žáky zajímavý a přiměřený jejich věku. Témata jsou vybírána tak, aby korespondovala s učivem, časovým plánem a školním vzdělávacím programem. Po odučeném bloku se týmy opět schází a řeší výkony žáků, jejich reakce, zpětné vazby a plnění klíčových kompetencí.
(Iva Cichoňová, ředitelka ZŠ ANGEL)

Na základě dosavadních zkušeností by ředitelka uvítala pokračování projektu i možnost zapojení většího počtu tříd. Vedení školy plánuje na základě pozitivní reakce začlenit kreativní výuku do chodu školy trvale, navíc lze dílčí metody individuální a tvůrčí práce se studenty se SVP, které byly během projektu uplatněny, zapracovat do školního vzdělávacího programu.

ZŠ prof. Švejcara

Ředitelka školy Mgr. Zdeňka Šklíbová také mluví o pozitivních dopadech projektu a jeho kladném hodnocení ze strany žáků, rodičů i ostatních pedagogů. Nové formy výuky, s nimiž se žáci seznamovali, považuje za velmi přitažlivé a díky veřejné prezentaci výstupů se o třídních projektech dozvěděli také žáci jiných tříd, kteří následně projevíli zájem se do podobných aktivit sami zapojit.

Přínos projektu pak ocenili nejen žáci, ale i zúčastnění učitelé, pro něž byl projekt inspirativní a nové metody obohatili jejich další práci. Škola má zájem do obdobného schématu zapojit i další učitele v jiných předmětech.

Vedení školy a zaměstnanci velmi pozitivně reagovali na podpůrné školící a vzdělávací aktivity programu. Projekt motivoval ostatní žáky do mimoškolních aktivit (např. festival krátkých filmů Antifetfest, fotografická soutěž Škola očima žáků či nápad uskutečnit od příštího školního roku Mráčkovský festival krátkých filmů).

ZŠ Na Beránku

Třída 7.C – 8.C je třídou v Montessori programu. Podle učitele způsob průběhu projektu nebyl pro děti překvapující, jelikož jsou na podobný způsob výuky zvyklí z každodenní práce.

Tito žáci dostali nicméně v průběhu projektu více příležitostí vyzkoušet si týmovou divadelní práci a zažít v ní úspěch. Bylo zřejmé, že i přes „kreativní tradici“ a nastavení montessori výuky, jim divadelní improvizace kladla nové výzvy a nabízela jiné možnosti realizace.

Ve druhém pololetí se do projektu zapojili učitelé dalších pěti oborů a škola se na měsíc zásadně přizpůsobila potřebám dětí vyplývajících z nastavení projektu.

7. DOPAD NA RODIČE

V Anglii měl projekt velký dopad na rodiče a jejich komunikaci se školami a to hlavně díky větší informovanosti rodičů o tom, co jejich děti v rámci výuky dělají. I v případě českého pilotního projektu se potvrdilo, že žáci doma více mluvili o školních činnostech a projektových aktivitách. Díky tomu měli rodiče více informací o průběhu výuky a zvýšil se jejich zájem o dění ve škole.

Učitelka Helena Čechová zmínila tento pokrok po druhém pololetí pilotního projektu:

„Netradiční forma výuky vzbuzuje v dětech potřebu sdílet informace s rodiči. Rodiče říkali, že děti doma vyprávějí o škole. O běžných školních dnech nevyprávějí.“
(Helena Čechová, učitelka 7. třídy ZŠ prof. Švejcara)

8. ZÁVĚR

Pilotní projekt naplnil očekávání realizátorů, která vycházela z výsledků programu Creative Partnerships v Anglii. Program podpořil rozvoj klíčových kompetencí všech žáků s důrazem na žáky se SVP, zlepšil jejich chápání vyučovaných témat a propojil je s praktickým životem, také podpořil motivaci a zájem žáků o učení a zlepšil vztahy žáků ve třídě i vztahy žáků s učiteli. Program dále podpořil učitele v jejich práci s kreativními způsoby výuky a pomohl jim vidět žáky z nového úhlu pohledu. Zároveň zvýšil zájem rodičů o dění ve škole.

Průběh a dopady pilotního projektu lze tedy považovat za příslib zásadních pozitivních změn nejen u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, nýbrž u celé třídy, včetně učitelů, zapojených umělců a konzultantů kreativity.

Projekt Jak zním II,
Základní škola ANGEL

Projekt Strom času – od kořenů ke koruně středověku,
Základní škola prof. Švejcara